

Měsíčník Host
Literatura, kultura, společnost
říjen 2026
125 Kč

8

MACHONINOVÁ VŽDYŤ SE TO STÁLE JEŠTĚ DĚJE

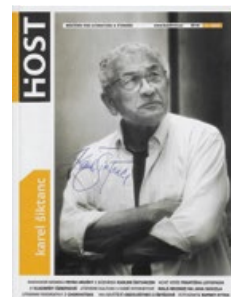
TÉMA
Foucaultovo
dědictví

POVÍDKA
Judith Hermann
Potkávání náhody
a nahodilosti

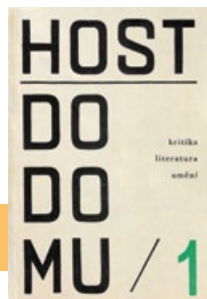
HISTORIE
Alessandro Catalano
Korespondence
Kundera—Roth

KRITIKA
Ludvík Vaculík
Stará postel

HOST UŽ více než sto let

Měsíčník Host | Literatura, kultura, společnost

Číslo 8 | 2026, ročník XLII

Vyšlo v Brně 13. října 2026

Beethovenova 4, Brno, 602 00

tel.: 725 606 144

objednavky@casopishost.cz

www.casopishost.cz

Vydává Spolek přátel vydávání časopisu Host
(IČ 48 51 48 53),

s laskavou finanční podporou

Ministerstva kultury ČR

a statutárního města Brna

Člen sítě kulturních časopisů Eurozine
(www.eurozine.com) eurozine

Registrováno Ministerstvem kultury ČR

pod číslem MK ČR E 6632 ISSN 1211-9938

Vychází 10× ročně (kromě července a srpna)

Jan Němec | šéfredaktor

Zdeněk Staszek | zástupce šéfredaktora

Václav Maxmilián | redaktor

Ondřej Nezbeda | redaktor

Frederika Halfarová | produkce

Alena Němcová | jazyková redaktorka

Marek Timko | jazykový redaktor slovenštiny

Matěj Málek | grafická úprava a sazba

David Konečný | fotograf

Lenka Secká | technická redaktorka

Redakční rada | Petr A. Bílek, Petr Borkovec,

Pavel Janáček, Alice Koubová, Ondřej Lipár,

Vratislav Maňák, Tereza Matějčková, Roman Polách,

Anna Pospěch Durnová, Zuzana Říhová, Petr Vizina

Písmo | Kunda (Superior Type)

a Atyp (Suitcase Type Foundry)

Papír | ARENA Natural Smooth (100 a 200 g/m²)

a Holmenn (70 g/m²)

Foto na obálce | David Konečný

Ilustrace | Anna Kulíčková

Tisk | Tiskárna HRG, s. r. o., Litomyšl

Cena 125 Kč, s předplatným 99 Kč

Předplatné na www.h7o.cz/predplatne

nebo telefonicky na čísle 775 995 695:

tištěné roční 990 Kč, tištěné půlroční 550 Kč,

tištěné ISIC/ITIC 790 Kč, elektronické 590 Kč

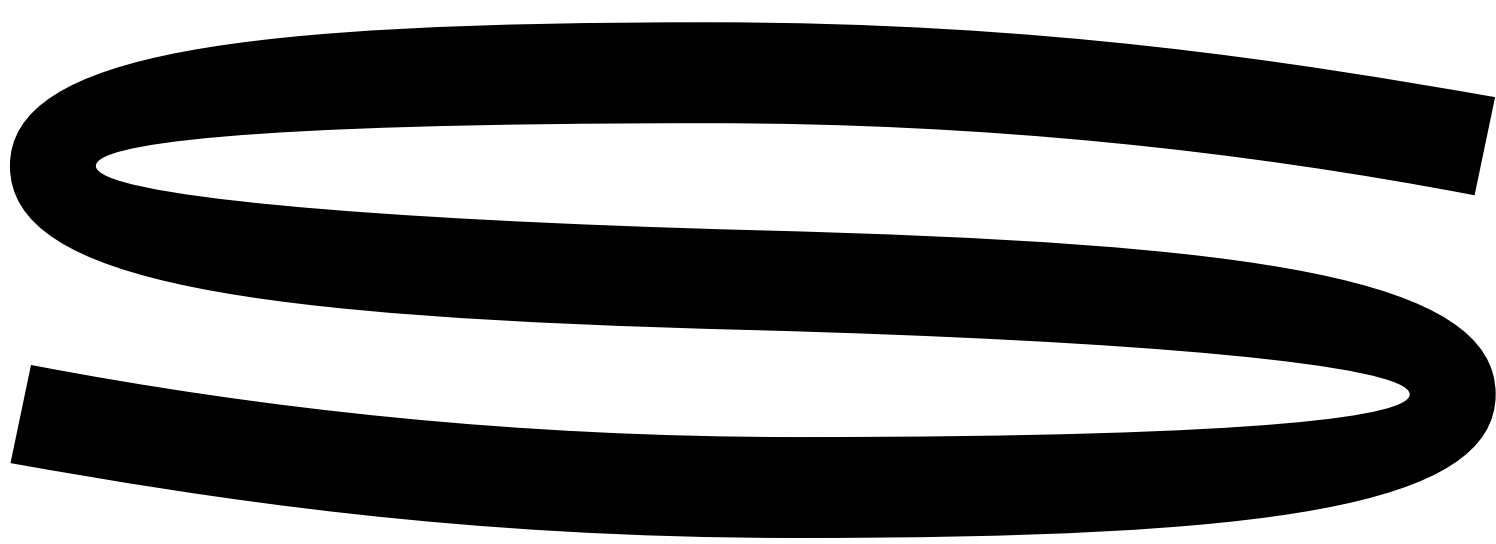
Distribuuje Kosmas, s. r. o., Praha

a První novinová společnost, a. s., Praha

Zasílání předplatného zajišťuje firma

SEND Předplatné, spol. s r. o., Praha

TAK TO JE POTOM TĚŽKÝ

Jan Němec

Málo se ví, že Michel Foucault a Milan Kundera byli milenci. O tři roky starší filozof, který ze zájmu o sexualitu učinil jedno ze svých stěžejních témat, zasvěcoval spisovatele proslulého důrazem na erotiku do tajů stejnopohlavní lásky už od poloviny sedmdesátých let. O čem dříve věděli jen zasvěcenci a co vrhá nové světlo na Kunderovo dobře střežené soukromí, to nyní potvrdili badatelé, již dostali možnost nahlédnout do krabic převezených po autorově smrti do Moravské zemské knihovny. Kromě výtisku *Surveiller et punir* s věnováním „Milánkovi, který ví nejlíp, jak se dohlíží a jak se trestá“, obsahovala jedna z krabic také ponožku se zdobně vyvedeným monogramem MF. Je zřejmé, že právě takový objev by k českému hostování na veletrhu ve Frankfurtu přitáhl pozornost médií — někdo už ho dávno měl udělat. Místo toho v tématu čísla zcela vážně rozebíráme Foucaultovo *intelektuální* dědictví a v rubrice historie zase *literární* vztah Milana Kundery a Philipa Rotha. Tak to je potom těžký.

OSOBNOST

- 9 Vždyť se to stále ještě děje. S Alenou Machoninovou o domově, současném Rusku a temném, průsvitném ledu na řece Volze

KONTEXTY

- 20 Barbora Fremlová a Sára Zeithammerová: Translatologii nepřeložíte. O rušení Ústavu translatologie a tlumočnictví, podfinancovanosti humanitních oborů a smyslu překladatelství

TÉMA FOUCAULTOVO DĚDICTVÍ

- 30 Matěj Mětelec: Foucaultovo století. O bedničkách s nástroji, politice transgrese a postmoderním konzervatismu
- 36 Jája Staněk: Na koho Foucault zapomněl. O patriarchální erotice, sapfických prožitcích a situačním vědě
- 40 Martin Nodl: Oslněn modernitou. O Foucaultově nakládání s historií, zapomenutém středověku a víře v osvětlení
- 43 Miroslav Marcelli: Šťastie poraženého. Vzpomínka na seznámení s Michelem Foucaultem

ESEJ

- 46 Zdeněk Král: O mém : tvém světě

BELETRIE

- 53 **ateliér** Josef Moucha
- 55 **básník čísla** Miroslav Olšovský: Zvíře, věc, člověk, sen, záhada
- 63 **povídka** Judith Hermann: Potkávání náhody a nahodilosti. Povídka z chystané knihy Minout Prahu
- 68 **nová jména** Lucie Janečková: Tonutí je tichá záležitost

ROZHOVOR

- 73 Každý sám jsme zbohatli a společně jsme zchudli. S norským spisovatelem Frodem Gryttenem o tom, co ho přivedlo k literatuře, o povídkách a o tom, jak Norsko změnila ropa

HISTORIE

- 82 Alessandro Catalano: Ironie a touha. O korespondenci, přátelství a četbě Milana Kundery a Philipa Rotha

KRITIKY

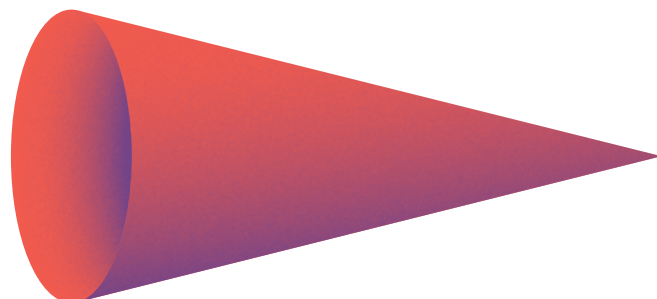
- 90 Ludvík Vaculík: Stará postel (Ondřej Nezbeda)
- 92 Barbara Kingsolver: Demon Copperhead (Jana Šrámková)
- 94 Adam Borzič: Spiritualita posvátné Země. Divoká cesta spolubytí (Tomáš Sixta)
- 96 Aleksander Kaczorowski: Milan Kundera. Žycie za zasloną (Jiří Trávniček)

RECENZE

- 98 Štěpán Kučera: Blaschka (Petr A. Bílek)
- 99 Eva Danišová: Diliňi Dora (Alena Scheinostová)
- 100 Nelio Biedermann: Lázár (Jan Němec)
- 101 Wilfried N'Sondé: Jeden oceán, dvě moře, tři kontinenty (Míla Janišová)
- 102 Zofia Bałdyga: Tento příběh nemá mateřštinu (Libor Staněk II.)
- 103 Lucie Kubalíková: Horní hranicí lesa (Roman Polách)
- 104 Anna Luňáková: Ztracený básník Jiří Volf (Václav Maxmilián)
- 105 Linn Strømsborg: Sakra, sakra, sakra (Daniela Mrázová)

SLOUPKY

- 5 **názor** Jan Němec: Bez názvu
- 18 **checkpoint** Adéla Knapová: Pero je pořád mocná zbraň
- 19 **minuscule** Marek Šindelka: Zloděj doteků
- 26 **vzor** Michal Kašpárek: Farma Cimrmanů
- 27 **žena a život** Anna Durnová: Ta fotka nedejchá
- 44 **manuál** Tomáš Jurkovič: Manuál k dílu Haruki Murakamiho
- 45 **rabbit hole** Lubomír Tichý: Holky píšou love, kluci píšou you
- 45 **druhá vášeň** Emma Kausc: Gramatika intenzity
- 79 **mikrostop** Jan Němec: Bunga bunga
- 80 **paratext** Matěj Málek: Latinková hegemonie
- 107 **atašé** Radka Rubilina-Mančeva: Svoboda v nesvobodě
- 112 **mime** Jakub Jetmar: Cenný nedostatek
- 4 **hostpot** Statusy
- 6 **drobenka**
- 7 **zprávy**
- 88 **madlenka** Kateřiny Illnerové
- 106 **rozečteno** Tipy redakce

**S Alenou Machoninovou o domově, současném Rusku
a temném, průsvitném ledu na řece Volze**

VŽDYŤ SE TO STÁLE JEŠTĚ

DĚJE

Text Jan Němec
Foto David Konečný

Když Alena Machoninová na letošním Tabooku debatovala o své próze *Co myslíš, co vidíš*, ve dveřích občas poštěkával pes. Kdo už knihu četl, ten se otáčel a usmíval: pes u vstupu se totiž podobal psu z prózy, jako by se čumákem dotýkal zrcadla. Alena Machoninová přesto říká, že její kniha není o ní. „Pro její četbu je nepodstatné, zda já sama mám psa, zda i on je podobně divoký jako Urk, zda i mě můj pes někdy pokousal a zda mi na předloktích po těch tržných ránách zůstaly jizvy.“ Přemýšlet o vztahu života a literatury se zřejmě jen tak neomrzí. A do těch úvah dnes nevyhnutelně patří i to, co literatura ne snad zmůže, ale vůbec může v době války.

Aleno, kde jsi teď doma?

Žádné konkrétní doma teď nemám. Pocit domova, tedy pocit bezpečí a důvěrné známosti místa, se utváří celé roky. Od chvíle, co jsem odjela z Ruska, jsem zkrátka nikde dostatečně dlouho nepobyla. Takže slovo doma dál ze setrvačnosti používám ve vztahu k Moskvě, k jednopokojovému bytu v paneláku na periferii města u velkého lesoparku, kde jsem se svým manželem a psem prožila tři čtyři roky. Tam zůstalo moje doma — v minulém, dávno neexistujícím čase, do kterého se už samozřejmě nikdy nevrátím.

A to doma, kde v poslední době trávíš čas?

Většinu času v posledním roce a půl trávím na dvou různých periferiích. Jedna je periferie státu, druhá města. Pár měsíců jsem na samotě ve francouzských Pyrenejích, zbytek na předměstí Paříže. V obou případech se jedná o místa historicky spojená s cizinci — s vyhnanci anebo přistěhovalci. Je mi tam jako cizince celkem dobře, nevyčnívám. Není nic horšího než připadat si jako cizinec v rodné zemi. A já po letité absenci v České republice takový pocit chtě nechtě mám. Nemyslím to jako výtku. Nejde o to, že by se tu ke mně někdo choval

nepřátelsky, to vůbec ne. Spíš o to, že země, ale i já jsme se za ty roky změnily. Všechno na první pohled blízké je ve výsledku trochu jinak a já se ne a ne zorientovat. Zdá se mi snazší začít jinde od nuly.

A pokud jde o domov, dovedu si představit, že by se jím některá ze zmíněných dvou periferií v budoucnu mohla stát. Otevřenost a rozlehlost prostoru odpovídají mému vnitřní krajině víc než třeba Praha s jejími úzkými uličkami nebo celá moje rodná země sevřená ze všech stran horami. A taky mě to čím dál víc táhne na okraj — je tam míň vidět a bývá tam

O rušení Ústavu translatologie a tlumočnictví, podfinancovanosti humanitních oborů a smyslu překladatelství

TRANSLATOLOGII NEPŘELOŽÍTE

Barbora Fremlová a Sára Zeithammerová

Období června si studenti vysokých škol a akademičtí pracovníci obvykle asociují se zkouškovým obdobím, státnicemi, psaním článků či následnou dovolenou. Letos se však začátek léta na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy nesl v poněkud odlišném duchu. Chodbami i médií se rozezněly zprávy o tom, že fakulta bude muset kvůli podfinancovanému rozpočtu a vynuceným úsporám přistoupit k takzvané *restrukturalizaci*. A v jejím rámci zrušit respektovaný Ústav translatologie a tlumočnictví. Reakce a rozsáhlá debata na sebe nenechaly dlouho čekat.

TRANSLATOLOGIE

TRANSLATOLOGIE

Prvotní zprávy o změnách na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (FF UK) připomínaly bouři ve sklenici vody, nepokoj, který se měl dotknout jen několika zúčastněných. Vedení fakulty se totiž rozhodlo odstartovat další proces rozsáhlých organizačních změn ve fakultní struktuře, v rámci nichž mělo podle plánu dojít k zániku či sloučení bezmála dvou desítek pracovišť. Ústav translatologie je jedním z nich.

Dne 18. června 2026 vedení FF UK informovalo pracovníky zmiňovaného

Ústavu, že ho plánuje k 1. lednu 2027 zrušit a jednotlivá jazyková oddělení sloučit s příslušnými filologickými obory na fakultě. Zaskočeným pedagogům přitom nepředstavilo konkrétní postup, jak by mělo toto sloučení probíhat, ať už z hlediska studijních plánů, existujících mezinárodních projektů, na nichž ústav participuje, či budoucího personálního zajištění výuky.

Nestranný pozorovatel by mohl namítnout, že v případě takto zásadních změn, které se nadto měly odehrát v řádu měsíců,

navíc v polovině akademického roku, by byl jasný plán ze strany zaměstnavatele nezbytným minimem, bez něhož ona restrukturalizace nemůže vůbec proběhnout. Ohlášení takto významných změn ve druhé polovině června navíc uvrhlo do informačního vakuua i studující. Ačkoli bylo proklamováno, že zachování kontinuity studia je pro fakultu prioritou, špatná komunikace a absence jasného plánu studující z pochopitelných důvodů znejistily. Garanti oboru translatologie přiznávají, že se zrušením

Daniel Wisser: 012

Erik Montelius se probouzí v nemocnici s pocitem, že má za sebou plánovanou operaci. Ve skutečnosti od jeho smrti uplynulo třicet let. Jeho žena zestárla, děti jsou stejně staré jako on a úřady ho považují za dávno mrtvého. Bez identity, majetku i místa ve vlastním životě se snaží pochopit svět, do něhož se vrátil. A přitom začíná tušit, že možná vůbec zemřít nemusel... Chytrý a ironický román o druhých šancích a ztracených iluzích.

Davide Coppo: Na špatné straně

Jak se z obyčejného kluka stane přesvědčený fašista? Ettore vyrůstá na okraji Milána v rodině, kde se o minulosti mlčí a pod spořádaným povrchem vládne citová prázdnota. Ocitne se tak bez pevného bodu a nalezne ho až ve světě pravicového extremismu. Autor na základě osobní zkušenosti sleduje s odzbrojující upřímností cestu hlavního hrdiny od osamělosti k radikalizaci a ukazuje, kolikrát musí člověk odbočit špatně, aby už nebylo cesty zpět.

P
R
O
S
T
O
R

Guzel Jachina: Ejzen

Geniální filmař Sergej Ejzenštejn, který zasvětil tvorbě celý život. A režim, který chtěl jeho talent ovládnout.

Guzel Jachina ve strhujícím románu zachycuje život tvůrce legendárního *Křížníku Potěmkin*, jeho vzestupy, pády, posedlost filmem i vnitřní demony. Na pozadí nastupujícího stalinismu rozehrává drama umělce sevřeného cenzurou, strachem a mocí a nastoluje zásadní otázku: Lze sloužit totalitnímu režimu, a přitom neztratit sám sebe?

Již třetí
vydání!

Mariana Leky: Co je odtud vidět

V malé vesnici v německém Westerwaldu se ví, že když se Selmě zdá o okapí, někdo zemře. Její desetiletá vnučka Luisa tak vyrůstá mezi svéráznými sousedy, jejich tajemstvími, láskami a nenaplněnými touhami. Podmanivý román plný laskavosti a nenápadného humoru vypráví o lidech, kteří se ztrácejí a znovu nacházejí, o odvaze milovat navzdory strachu a o hledání místa, které můžeme nazývat domovem. Český vychází již ve třetím vydání.

FOUCAULTOVO STOLETÍ

Matěj Mětelec

OSLNĚN MODERNITOU

Martin Nodl

NA KOHO FOUCAULT ZAPOMNĚL

Jája Staněk

ŠŤASTIE PORAZENÉHO

Miroslav Marcelli

FOUCAULTOVO DĚDICTVÍ

Ilustrace Anna Kulíčková

Před sto lety se narodil Michel Foucault. Francouzský filozof, veřejný intelektuál a jedna z ikon dvacátého století. Jeho dílo o vzniku a proměnách sexuality, fungování moci či automatické disciplíny moderního člověka navždy proměnilo společenské i politické myšlení; bez foucaultovského slovníku a termínů jako *diskurz* se snad neobejde žádná intelektuální debata od literatury po sociologii. Foucaultovo dědictví žije. Právem?

O bedničkách s nástroji, politice transgrese
a postmoderním konzervatismu

FOUCAULTOVO STOLETÍ

Matěj Metelec

Ji30hlava Mezinárodní festival dokumentárních filmů

23. 10. — 1. 11. 2026

UŽ 30 let myslíme filmem! ji-hlava.cz

Ministerstvo
kultury

státní
fond
audiovize

Jihlava

Kraj Vysočina

Kreativní
Evropa
MEDIA

PALEFIRE
CINEARTS

NA KOHO FOUCAULT ZAPOMNĚL

Jája Staněk

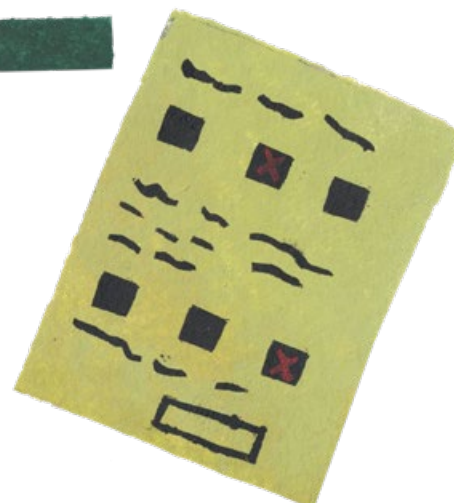
Michel Foucault zasvětil život rozkrývání genealogie myšlenek. Popsal i proces, jakým se v historii měnil přístup k pohlaví a sexualitě a skrze ně se demonstrovala moc. Bez Foucaultova přínosu si nedokážeme moderní filozofii a současné akademické bádání už ani představit. Jeho teorie o moci a sociální kontrole proto neztrácejí relevanci ani ve věku neoliberalismu a kapitalismu dohledu, naopak. Avšak snaha popsat univerzální vlivy nebo rozplétat historie myšlení má své hranice: v tom, kdo je zkoumá a na koho zapomíná.

O Foucaultově nakládání s historií, zapomenutém
středověku a víře v osvícenství

OSLNĚN MODERNITOU

Martin Nodl

Dílo Michela Foucaulta se filozofii dvacátého století vymyká svou usazeností v historii a prací s dobovými texty. Málokterý filozof a sociolog pro své argumenty přečetl a nashlé takové množství materiálu. Avšak Foucault nebyl profesí historik a jakkoli působivé mohou jeho exkurzy za počátky moderní moci být, obsahují v sobě limity a nereflektované předpoklady.

V osmdesátých a devadesátých letech dvacátého století se jméno Michela Foucaulta stalo zaklínadlem. Ve většině tehdejších disertací se objevoval v poznámkách na prvních stránkách, kde nahradil kdysi všudypřítomného Marxe. Bez Foucaulta se nemohlo odehrát téměř nic. Mladí historici byli přesvědčeni, že Foucault našel klíč téměř ke všem skříním minulosti. V tomto — poněkud zpozdlém — konání tkvěla touha nacházet snadné odpovědi na komplikované otázky, stejně jako možnost přepevně se držet majáku, který neochvějně a za každého dějinného počasí svítí do temnoty. Dnes, po konci první čtvrtiny jednadvacátého století, kdy padly mnohé jistoty, v nichž jsme léta žili, je všechno jinak. Foucault byl sesazen, někdy přímo shozen z piedestalu vševědouceho a v jeho myšlenkovém světě je třeba *sine ira et studio* hledat inspirace než věčné pravdy.

BATOH S MINULOSTÍ

Foucault rozhodně nebyl historikem. Byl filozofem. Protože mu ale byly nejbližší dějiny idejí, nepodléhal lákavému prezenzismu. Foucault, poučen školou Annales, či spíše Markem Blochem, na něhož se ale téměř nikdy neodvolával, věděl, že přítomnost je vždy provázána s minulostí. Bez znalosti, či jak by řekl sám Foucault, bez vědění minulosti nejsme schopni přítomnost reflektovat. V tomto ohledu je tedy jisté možné mluvit o jeho vědomí dějinnosti. Pokud Foucault mluví a píše o přítomnosti, má vždy na mysli i batoh, který si v podobě minulosti nese přítomnost s sebou.

Jasně se to ukazuje na skutečnosti, že pro většinu svých významných prací volil témata, jež měla dějinnou perspektivu: V roce 1961 publikoval *Dějiny šílenství*, roku

1963 *Zrození kliniky*, v roce 1975 *Dohlížet a trestat* a poté několik svazků *Dějiny sexuality*. Historicitu samozřejmě nepostrádají ani *Slova a věci* či *Archeologie vědění*, avšak ty jsou mnohem více ponořeny do dějin idejí a pojmů. A když se dotýkají, především *Archeologie vědění*, metodologie historické práce či způsobů interpretace dějin, přece jen je v nich historická perspektiva upozaděna.

Chápat způsob Foucaultova historického uvažování znamená ptát se, z jakých zdrojů čerpal své argumenty. Foucault coby „historik“ věděl, že dějiny je možné interpretovat výlučně se znalostí dobových pramenů. Pramenem ale pro něho byl téměř výhradně dobový učenecský diskurz lékařů, právníků, ekonomů či státoprávních myslitelů. Za hranici jejich výpovědí nikdy nešel. Archivní výzkum ponechával historikům a rozhodně se necítil být povolán jejich práci suplovat, stejně jako historik není povolán suplovat práci teologa. Každá věda, a to Foucault chápal velmi dobře, má své limity, své instrumentarium a svůj jazyk.

Na rozdíl od většiny moderních filozofů ale Foucault četl historiografické práce. A četl hodně. Měl to štěstí, že v šedesátých letech, kdy psal své nejdůležitější studie, ještě dozníval boom kvantitativně pojatého bádání sociálních a hospodářských dějin. Francouzští historici ovlivnění Fernandem Braudem a částečně i Lucienem Febvrem tehdy zkoumali sériové prameny, výsledky a soudní protokoly, v nichž dominovala témata jako vražda, krádež, násilí, nemoc, vina, trest, polehčující okolnost a podobně. Všechny tyto studie, přestože ne všichni autoři historických prací to deklarovali, se týkaly moci. A právě proto je Foucault četl. Veden osvícenským duchem, možná spíše mimoděk než vědomě, věřil, že osmnácté století zrodilo novou

modernitu, jež oproti staletím minulým znamená velkou sociální a kulturní cézuru. A nutno dodat, že tomu samému věřili i historici, které Foucault, jak ukazuje poznámkový aparát jeho knih, četl velmi pozorně a důkladně.

VÍRA V MODERNOST

Způsob, jakým Foucault coby „historik“ uvažoval, stejně jako způsob, jak se v jeho pracích odráží dějinná perspektiva, po mém soudu velmi dobře ukazuje jeho nejlepší „historická“ kniha *Dohlížet a trestat* o proměnách disciplíny a (státní) moci s příchodem modernity. Foucault v této monografii, stejně jako v jiných svých „historických“ knihách, primárně pracuje s apriorními tezemi (ohledně zrození vězení, míry násilnosti a podobně), což byl mimochodem i princip třetí generace Annales. Foucaultovy teze ale nejsou *deus ex machina*. Naopak, opírají se o tehdy aktuální výzkumy historiků, kteří se intenzivně zabírali kriminalitou sedmnáctého a osmnáctého století (především Pierre Chaunu a Emmanuel Le Roy Ladurie).

Na základě četby těchto odborných textů Foucault dospěl k názoru, že v osmnáctém století zločiny postupně ztrácely svůj násilný charakter. V případě trestů mělo naopak dojít k jejich zmírňování. Zároveň se měl v sedmnáctém století snižovat počet vražd a násilných činů a starší formy porušování zákona přitom byly vystřídány novou podobou zločinu: nárůstem počtu krádeží a podvodů. Osmnácté století mělo rovněž zrodit nový svět charakterizovaný přitvrzením justice. Kdyby justice a zákonodárství polevily, zločinnost by se prý podle dobových pozorovatelů znovu rozbujela a narostla by do nedožrých rozměrů.

O MÉM : TVÉM SVĚTĚ

Zdeněk Král

Je dost možné, že vzhledem k vývoji kolem Knihovny Václava Havla letos proběhl vůbec poslední ročník esejistické soutěže o Cenu Toma Stopparda. Tu nakonec obdržela Alexandra Brocková, porota však do poslední chvíle zvažovala i osobně laděný esej Zdeňka Krále, který nyní přinášíme alespoň na stránkách *Hosta*.

Jsme si vědomi své smrti a svou minulost se snažíme pochopit skrze minulost druhých. A co při tom nacházíme? Většinou jen tmu a kopii cizího života.

Patřím ke generaci X a z hledání smyslu života mi už dávno vyschlo v krku a žaludek se obrátil naruby. Denně se s tím potýkám. Vždycky když se zdá, že jsem něco smysluplného našel — něco, kvůli čemu by stálo za to žít —, buď to zmizí, nebo se změním já. Stačí drobnost. Malý kamínek na cestě. Rozloží mě na kousky a poskládá znovu, jinak. Jsem to pořád já, jmenuji se stejně, dělám stejnou práci, ale někde uvnitř už je někdo jiný.

Každou vteřinu, každou minutu dne se ve mně přesouvá několik mých „já“ — podle toho, jestli jsem víc napojený na historii svých rodičů, nebo na budoucnost svých dětí. Žiju v mezidobí. Zakořeněný v komunismu, vykořeněný v kapitalismu. Mám kapitalistické nároky, ale komunistickou mysl. Neumím jít dopředu, jen se vracet. Znovu a znovu. Je to mihotání života, mihotání reality, která se mísí se sny — nejen s těmi mými, ale se sny celé generace Husákových dětí.

Stojíme na rozhraní. Rozkročení mezi sladkou minulostí bez nároků a problémů, s jasným datem početí, a hořkou přítomností, kterou nám definuje umělá inteligence a nejasné datum smrti.

Je mi přes padesát. Jsem už za půlkou, ale to je jen teorie. Ve skutečnosti mám pocit, že teprve začínám žít. Nebo že začnu někdy později. Pravdu nám nikdo neřekl — možná proto, že je rozptýlená mezi zkušenost, přítomné zážitky a paměť našich předků. Všechno má svůj čas a místo, jen nám zapomněli říct kdy a kde. Tu skutečnou úlevu, kterou hledáme od osmnácti let. Tu budoucnost, o níž jsme snili a která měla jen mlhavé obrysy socialistického štěstí.

Dohnalo nás to. Donutilo nás to přeprogramovat paměť i myšlení a vydat se hledat svatý grál v minulosti nové — té lepší. Hledáme ho. Já ho hledám a nenacházím. Možná právě to je ten smysl: nenacházet.

Jsou tu náhradní poklady — svoboda, rodina, zdraví, práce. Věci, které běží samy. Účastníme se jich jen v určité bytostné rovině, ale pod povrchem, někde hluboko, sedí pocit nenaplněnosti.

Mnoho mých vrstevníků už tu není. Smířili se s tím, že tohle je vrchol, konečná stanice. Že dál, víc a hustěji už nebude. Odešli nenaplnění. S pocitem křivdy, že jim bylo upřeno být šťastní a klidní. Že sice byly chvíle, kdy bylo hůř, ale pak mělo přijít líp. Nepřišlo.

A tak jsme své hladové duše dali všanc všemu, co se nabízelo. Buddhismu, converskám, koženému fotbalovému míči, cestování, meditaci na chodníku. Možnosti se otevíraly — a otevírají. Můžeme si koupit zbraně i figurky ze *Star Wars* a pochodovat za zpěvu Madonny. To je naše meta. A k tomu nové náboženství, které z nás dělá otroky pozornosti.

Vznikl alternativní svět. Někdy se jím stává ten skutečný, jindy je skutečný svět jen virtuální. Tam jsme někdo. Tam jsme vidění. Ocenění lajky, odměnění smíchem nad sdíleným vtipem. Druhý život na plný plyn, bez pauzy. A my se snažíme. Fakt se snažíme. Jedeme bez odpočinku.

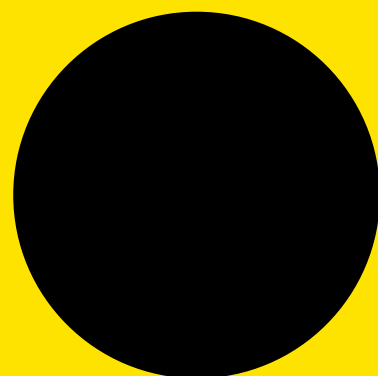
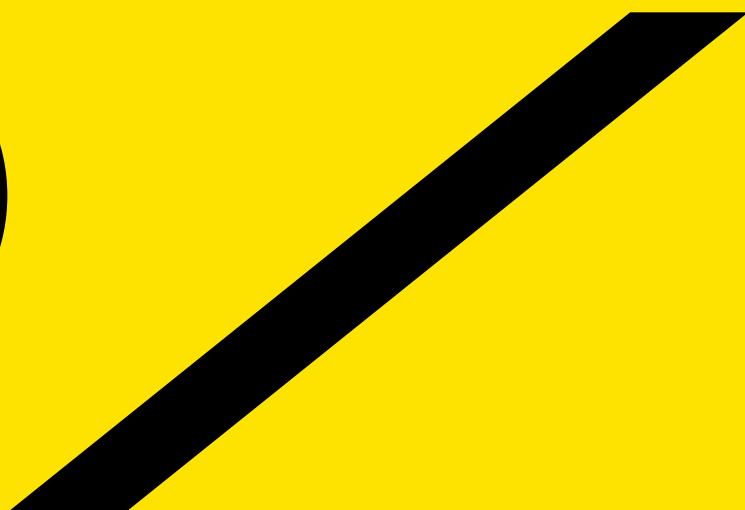
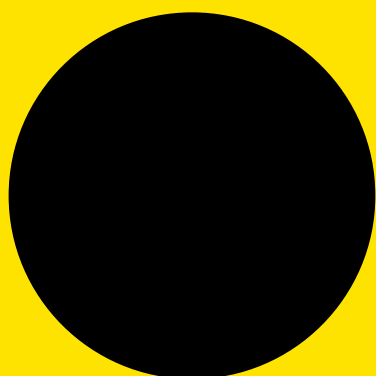
Jsme generace X a žijeme život na mnoha frontách — život, který jsme si nevybrali. Staráme se o děti, staráme se o rodiče. Někdy o děti svých rozvedených protějšků, jindy o rodiče těch samých. A do toho se snažíme držet krok s mladšími, rychlejšími a bystřejšími kolegy. Bojíme se, že nám vezmou práci. Nebo že žádná další práce už nebude. Nemáme úspory. Byty jsme dali dětem, nebo prodali flipařům v době, kdy to ještě „nedávalo smysl“.

Hrajeme to na všechny strany, aby byli spokojení všichni ostatní. Na nás už spokojenost nezbyla. Za padesát let jsme si nestihli vytvořit vlastní život — okolnosti se měnily a my na ně jen reagovali.

Milujeme všechno, co nám dává aspoň drobnou jistotu, že existujeme. Že nejsme jen odrazem vlastní minulosti. Milujeme Vánoce — protože tu byly vždycky a vždycky tu budou. Ostatní svátky jsou nám cizí, včetně narozenin, které nám jen připomínají, kolik let už jsme sami sobě trochu vzdálení.

Jsem muž vyrůstající v tradici, která mužům i ženám přisuzovala jasné role. Ty dnes neplatí, protože každý se definuje sám. Tato nekoherence se však neprojevuje jen v otázkách identity — prorůstá všemi vrstvami našeho života. Svět se rozpadá na systémy, podsystémy a další miniaturní podsystémy, až nakonec skončí u jediného atomu všeho, který je z pohledu kvantové mechaniky napozicován podle toho, jak jsme se vyspali. Jediná jistota je, že nic není jisté. Žádné pevné základy, žádné rámce, žádné zábradlí, kterého by se dalo při pádu zachytit.

A tak čekáme. Čekáme, že to jednou někde odezní. Aspoň natolik, abychom to přežili. Aby byli lidé kolem nás šťastní a spokojení — protože jim to přejeme a děláme pro to maximum. Jenže s postupným opouštěním ideálů dětství a puberty přichází pomalé,

MIROSLAV
OLŠOVSKÝ

Básník čísla

LUCIE
JANEČKOVÁ

Nová jména

JUDITH
HERMANN

Povídka

JOSEF
MOUCHA

Ateliér

Básník čísla Miroslav Olšovský

Miroslav Olšovský (nar. 1970) vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy, pracuje ve Slovanském ústavu Akademie věd České republiky. Vydal básnické sbírky *Záznamy prázdnot* (Dauphin, 2006), *Průvodce krajinou* (Dauphin, 2011), *Kniha záznamů a prázdnot* (Pavel Mervart, 2017), *Tahiti v hlavě* (Fra, 2019), dále experimentální prózu *Líčení* (Pulchra, 2012), knižní esej *Anarchie a evidence* (Academia, 2020) a naposledy soubor krátkých próz *Psaní mi za rukou běhá jako pes* (Fra, 2023). Podílel se na vydání a překladu antologie *Ten, který vyšel z domu...* (Volvox Globator, 2003), která obsahuje tvorbu ruských básníků a filozofů literární skupiny „činari“, edičně zpracoval výbor z básní a próz ruského undergroundového básníka Igora Cholína (Aleš Prstek, 2012) a výbor ze tří ruských básníků takzvané liazovské školy *Průvod idiotů* (dybbuk, 2025). Svou tvorbu a texty o literatuře publikoval v různých časopisech (*A2*, *Souvislosti* a jiné). Žije v Praze.

Povídka Judith Hermann

Judith Hermann se narodila v roce 1970 v Západním Berlíně, ve sjednoceném městě — a také ve Frisku — dodnes žije. Přes babičku má částečně ruské kořeny. Studovala němčinu a filozofii, absolvovala berlínskou žurnalistickou školu. Debutovala ve svých osmadvaceti letech povídkovou knihou *Letní dům, později* (1998, česky Větrné mlýny, 2000). Prvotina ji vystřelila ke hvězdám: čtvrt milionu prodaných výtisků, překlady do řady jazyků, literární ceny, později zájem divadla a filmu. Následovaly tituly *Nic než přízraky* (2003, česky Větrné mlýny, 2005), *Alice* (2009, česky Větrné mlýny, 2013), *Počátek veškeré lásky* (2014, česky Větrné mlýny, 2016), *Lettipark* (2016, česky Větrné mlýny, 2018), *Doma* (2021, česky Větrné mlýny, 2022), *Všechno bychom si řekli* (2023, česky Větrné mlýny, 2024) a nejnověji *Ich möchte zurückgehen in der Zeit* (Chtěla bych se vrátit v čase, 2026), v níž se vrací k vlastní rodinné historii a minulosti svého dědečka za druhé světové války. „Necítím se být autorkou, jen někým, kdo se snaží psát,“ říká.

Nová jména Lucie Janečková

Lucie Janečková se narodila roku 2001 ve Zlíně. V současnosti studuje na Katedře dějin umění Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Její básně byly oceněny v řadě literárních soutěží (například Ortenova Kutná Hora či Literární cena Vladimíra Vokolky) a publikovala v časopise *Tvar*. V roce 2025 se stala laureátkou Literární soutěže Františka Halase a získala rovněž Cenu Klementa Bochořáka, umožňující realizovat vydání autorčina knižního debutu. Ten vychází právě v těchto dnech v nakladatelství Dobrý důvod.

Ateliér Josef Moucha

Josef Moucha (nar. 1956) je pedagog Institutu tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě. Do revue *Host* přispívá texty o fotografujících autorech či autorkách již déle než čtvrt století. V nakladatelství Host mu vyšla novela *Mimochodem* (2004). Knižně zveřejnil též eseje o historii fotografie a technických obrazech *Zážitky arény* (Fotofo, 2004), stati *Obrazy z dějin fotografie české* (Josef Moucha, 2011), případně předmluvy k monografiím kolegů a kolegyně. Publikoval rovněž dvě vlastní obrazové knihy: *Válka za studena. Fotografie ze základní vojenské služby v Československé lidové armádě* (Kant, 2017) a *Spoušť 001. Doličné okamžiky* (Mushroom on the Walk — Rixard, 2018). Roku 2020 mu Asociace profesionálních fotografů udělila titul Osobnost české fotografie za dlouhodobý přínos oboru. Otištěné experimenty nabízejí variace abstrahujících prací. Vycházejí-li však z předpokladů, které médium fotografie nabízí, zůstávají poměrně přímočarými výsledky daného konceptu.

S norským spisovatelem Frodem Gryttenem o tom, co ho přivedlo k literatuře, o povídkách a o tom, jak Norsko změnila ropa

KAŽDÝ SÁM JSME ZBOHATLI A SPOLEČNĚ JSME ZCHUDLI

Text Daniela Mrázová
Foto David Konečný

V roce 2025 vydalo Nakladatelství Lidové noviny útlou knížku s titulem *Poslední den Nilse Vika*. Její autor, norský povídkář, básník, novinář a hudebník Frode Grytten (nar. 1960), za ni na konci roku 2023 obdržel Bragiho cenu, prestižní literární ocenění pojmenované po legendárním staroseverském skaldovi, které má být „nejvýznamnější norskou literární cenou“. S Frodem Gryttenem jsme mluvili během jeho návštěvy Světa knihy.

píšu a pomalu krok za krokem se obraz projasňuje. Ale začátek je hrozně nejasný, zahalený mlhou.

Někdo to přirovnal ke scéně z filmu *Lawrence z Arábie* od Davida Leana. Hlavní postava stojí a upírá pohled do pouště. Daleko před sebou vidí oblak prachu. Ta scéna trvá příšerně dlouho, možná i pět minut. Lawrence přemýšlí, co je to za oblak, je to přírodní úkaz? Nebo člověk, nebo město, nebo kůň, nebo velbloud? Pak se oblak přiblíží a je vidět, že je to velbloud. Je to samotné zvíře, nebo na něm někdo jede? Pak se ještě přiblíží a je jasné, že na něm někdo jede. Ale kdo to je? Přítel, nebo nepřítel? A pak už je úplně blízko a my vidíme, že to je Omar Sharif. Dneska by se ta scéna odbyla během dvaceti vteřin. Každopádně ji někdo přirovnal k procesu psaní. Že na začátku máte vzdálený oblak prachu a musíte projít všemi těmi volbami — člověk, nebo zvíře, přítel, nebo nepřítel, a když dojdete

k tomu, že je to Omar Sharif na velbloudu, tak máte hotovo.

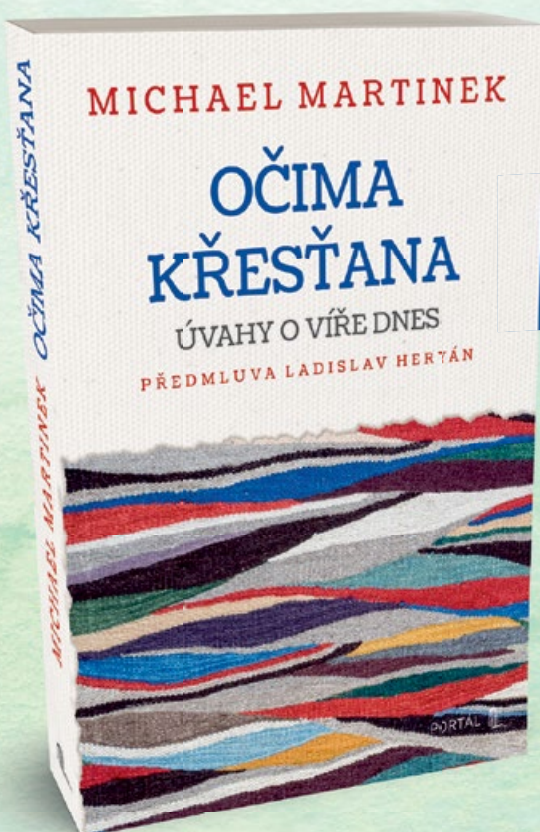
Mám na vás ještě jednu, takřikajíc politickou otázku. Náš ministr kultury vyslal veřejnosti zprávu, že ministerstvo bude podporovat takovou kulturu, která si na sebe sama umí vydělat. To je v podstatě paradox. Nemáte nějaký vzkaz z Norska, kde je literatura velmi živým odvětvím a důležitým hlasem ve společnosti?

Takhle mluví vážně malý člověk, který nepochopil, co je kultura vlastně zač. Má-li se kultura omezit na komerční kulturu, tak nám zůstane jeden typ kultury. Jenže v širším pohledu je kultura všechno — všichni spisovatelé, herci, filmaři a tak dále, všichni společnosti něco přinášejí. Tvůrci přinášejí surovinu, z jejíhož zpracování žijí i ostatní. Když napíšu knihu, znamená to práci pro nakladatele, který zaměstnává redaktory a korektory. Distribuce a prodej knih taky vytváří pracovní místa. Knihy

dávají práci knihovníkům a kritikům, kulturním novinářům. A když vaši knihu zdramatizují, tak vznikne práce pro divadelníky, herce. A lidi, co se přijedou do divadla podívat z daleka, musejí někde přespat, takže i pro hotely. A když vaši knihu zfilmují, tak se generují pracovní místa pro filmaře a pro provozovatele kin. A učitelé pak o knihách učí a jiní lidé o nich píšou učebnice. Když odstraníte první článek řetězce, přestanou existovat i všechny ostatní články.

Takže se vážně nedá říct, že platí ta rovnice, že pokud se neuživíte z prodeje svých knih, nemáte jako spisovatel žádnou hodnotu. To je nesmysl. Je třeba to nazírat z širší perspektivy.

Právě proto se musí finančně podpořit první článek, producent suroviny, tedy spisovatel. Tohle v Norsku naštěstí víme, a proto se norské literatuře tolik daří doma i ve světě, protože je známo, že o spisovatele se musí pečovat. ●

MICHAEL MARTINEK

OČIMA KŘEŠŤANA

ÚVAHY O VÍŘE DNES

Kněz, který desetiletí strávil mezi vězni, studenty i farníky, sepsal soubor úvah o víře, jak ji sám prožívá - s pochybnostmi, otázkami i nadějí. Salesián Michael Martinek v nich ukazuje, že víra může být zdrojem svobody a pokoje i tehdy, když je plná otázek, a že otevřenost a upřímný dialog dokážou víru posilovat, ne oslabovat. Předmluvu napsal Ladislav Heryán, salesiánský kněz a dlouholetý Martinekův spolubratr, který ho popisuje jako člověka, jenž jde „s kůží na trh a stává se hlasem mnoha těch, kteří nemají jeho odvahu, erudici, inteligenci nebo prostě jen možnost veřejně projevit svůj názor“.

obchod.portal.cz || PORTÁL

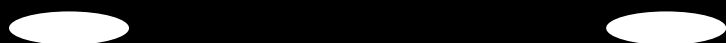
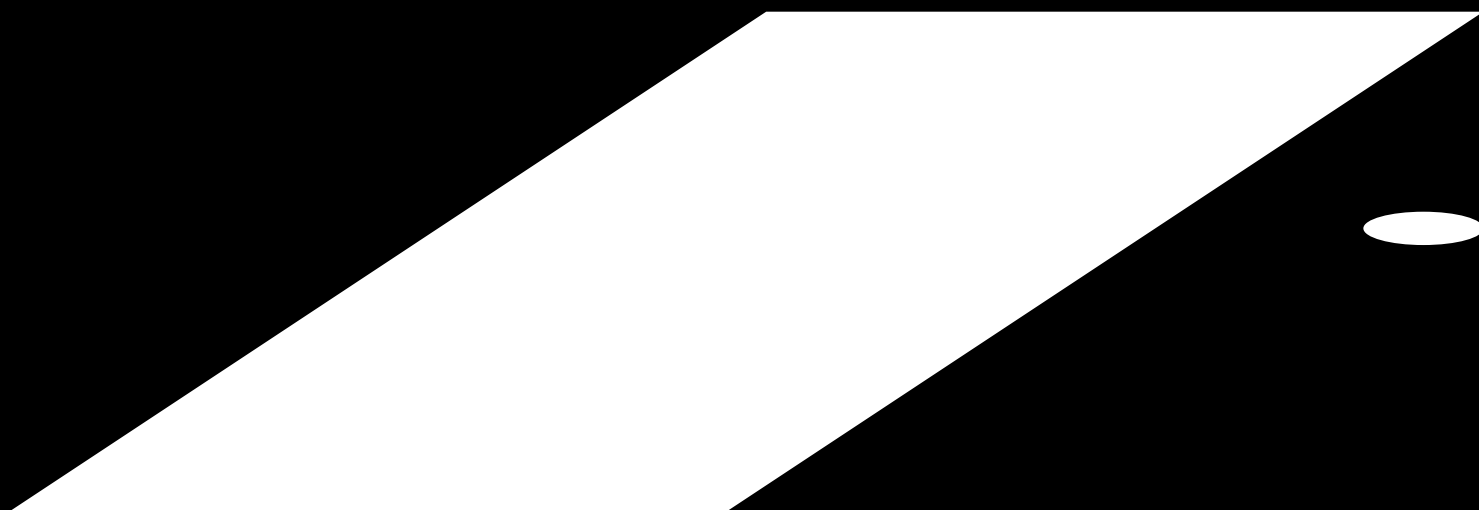
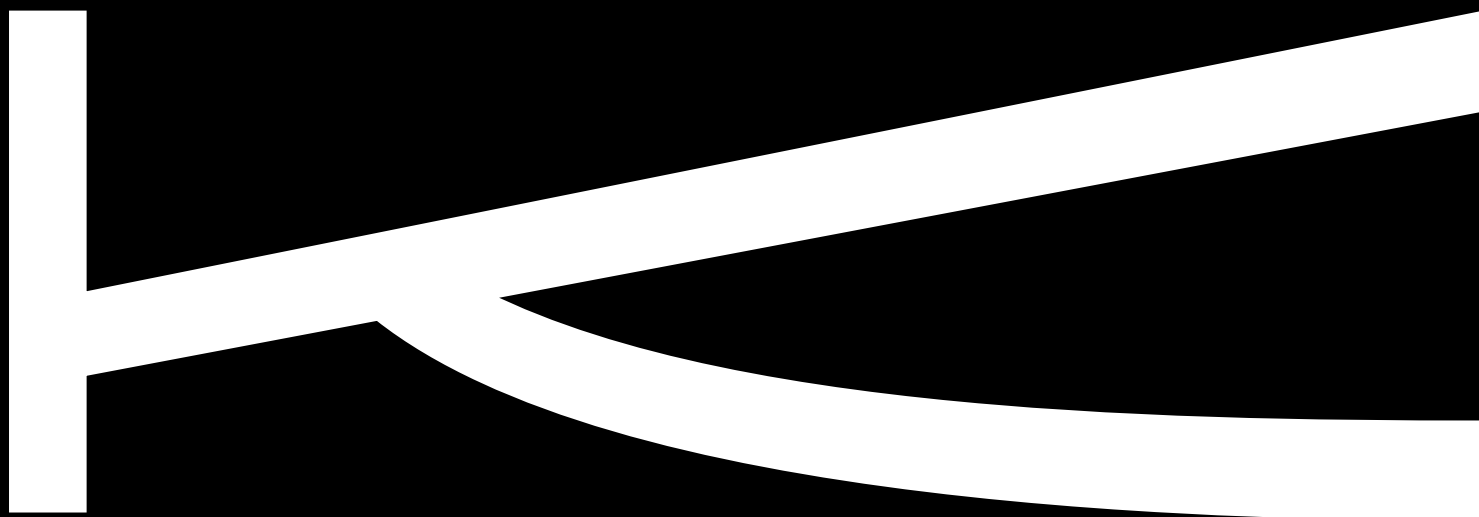
O korespondenci, přátelství a četbě Milana Kundery a Philipa Rotha

IRONIE A TOUHA

Alessandro Catalano

STARÁ
POSTEL

Ludvík Vaculík

SPIRITUALITA
POSVÁTNÉ ZEMĚ

Adam Borzič

DEMON
COPPERHEAD

Barbara Kingsolver

MILAN
KUNDERA

Aleksander Kaczorowski

tvar

obtýdeník živé literatury

Otevřený tradici,
věrný jinakosti.
Od roku 1990.

Objevte Listy. Texty, které vám algoritmy nedoručí

Od poezie k politice, od analýz
k divadlu, od domova do světa.
Objevte Listy, platformu
pro dialog kultury, společnosti
a politiky.

listy.cz

LISTY Dvuměsíčník
pro kulturu a dialog

knihy, které nejdou černobíle

Těla ve tmě Davorin Lenko

Kemp Maartje Wortel

Přišla za svítání Sandrine Collette

Šílení Antoine Wauters

Ať se třesou nevinní Barbara Frandino

#ctubetu

Online ozvěny Finále Plzeň na dafilms.cz

1. – 14. října 2026

dafilms.
cz

inzerce

Budoucnost je dnes *Dystopie* z Perského zálivu

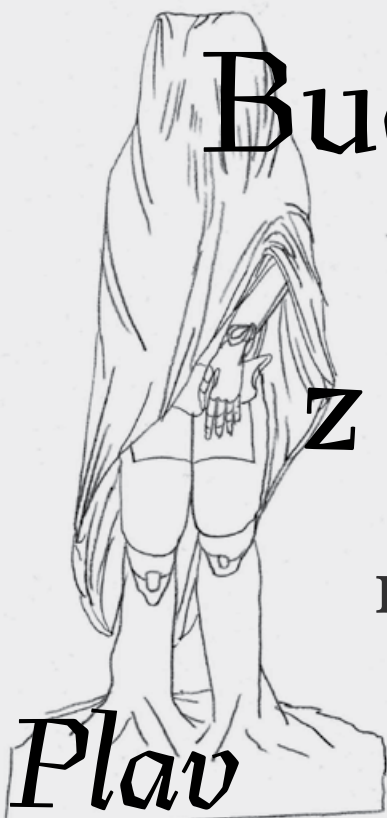
*

Buthajna al-‘Ísá, Mahsá Mohebalí,
Dijá Džubajlí, Zoha Kazemi

*

Rozhovor Josefa Šikoly s Dariem Ferrarim

Esej Igora Cimy o překládání románu Jukia Mišimy

Plav

Měsíčník pro
světovou literaturu

2/26

www.souvislosti.cz
revue pro literaturu a kulturu

**Rezek
Diviš
Iwashita
Janota
Řehák
Šanda
Páleníček
Dvořáková
Děžinský
Koten
Hrabal**

**Novosad
Míková
Michalec
Blandiana
Pech
Císař
Bedřich
Ouředník
Roleček
Nodl
Zizler**

H7O.CZ

**ZPRÁVY,
KOMENTÁŘE,
KRITIKY, KAUZY
A MNOHO
DALŠÍHO**

WWW.H7O.CZ

Meme

CENNÝ NEDOSTATEK

Jakub Jetmar

Jak jsme se k tomu dostali, nevylovím, nicméně Z. v jeden moment vzpomenu, že *Respekt* čítával od začátku do konce. Koupil si jej na benzínce cestou do Chorvatska, kam jezdili stavět bazény. Míval tehdy jen 1,5 giga dat, to na Instagramu zmizí hned, telefon proto většinu cesty nenabízel moc pobavení, a tak mu nezbývalo než to vzít od Taberyho přání inspirativního čtení až po Lamperovo shrnutí uplynulých sedmi dní.

Zaujalo mě to, neboť moje éra vrcholného mediálního čtenářství rostla ze stejné materiální základny — v evropském srovnání nebývale drahého mobilního internetu. Roky jsem přitom obcoval s ještě desetkrát menším datovým balíčkem než Z. A vlastně mi to nevadilo. Po jeho vyčerpání sice operátor moje připojení limitně zpomalil, já ale měl vždy po ruce nekonečnou zásobu textů v aplikaci Pocket, do níž jsem si manicky ukládal, co mi na webu přišlo pod ruku. Pocket totiž dovozoval i offline čtení, přičemž na řadě webů dokonce uměl obejít platební bránu, takže jsem radostně sál z nejvyhlášenějších struků amerického a britského žurnalistu.

Během dekády s Pocketem jsem si uložil 17 959 odkazů, z nichž jsem za přečtené označil 4 974. Nejčastěji jsem ukládal *The New York Times*, největší podíl reálně přečtených článků jsem měl u *Alarmu*, řekla mi zběžná analýza archivu velkým jazykovým modelem. Vedle řady sebezálbných kočičin — prý jsem se posunul od liberálního antibabišovství k nové levici — mi rozbor ukázal jednu zajímavou věc: zatímco v roce 2018 jsem dokázal spráskat třetinu uložených článků, šest let nato podíl přečtených klesl na pouhých šest procent. Pocket se mi stal toliko odkládištěm nenaplněných čtenářských aspirací. V telefonu jsem měl už dostatek dat, a jak to chápu, bez vnějšího omezení fatálně ochabla má čtenářská vůle.

Ve škole jsem si ze všech střepatých slov nejvíce oblíbil *affordance*, které jsem viděl přeložené jako jednatelnost. V teorii nových médií se jednatelností chce říct, že média a věci vůbec dovolují lidem různé využití. Některé pobízejí, něco omezují, dá se s nimi hrát a pracovat v jejich intencích i proti nim. Pocket už dnes bohužel nefunguje. Stále mi ale upomíná, že se v našem světě nekonečně zábavných aparátů hledá žádoucí jednatelnost možná nejsnáze skrze omezení. A tak jsem si v jeden moment, když jsem si i bez datové analýzy uvědomil svou čtenářskou atrofii, začal předplácet zahraniční i české tiskoviny, protože u nich se na příští straně neskrývá Instagram, a na doporučení *focus-maxxing* kolegů předplatil aplikaci Freedom, která na požádání blokuje vybrané aplikace a weby. Ostatně data už nejsou tak strašně drahá, takže si mohu dovolit platit jejich nedostatek.

Autor je novinář.

HOST → 9

Osobnost

JAKUB ŘEHÁK

Téma

BĚLORUSKO

Básniřka čísla

KLÁRA KRÁSENSKÁ

Esej

TOMÁŠ HUČKO

Rozhovor

ADANIA SHIBLI

A stylized illustration featuring three overlapping mountain peaks. The peaks are colored in shades of green, with the foreground peak being a darker green and the background peaks being lighter. A large, bright orange sun is positioned behind the mountains, partially obscured by them. The overall composition is minimalist and geometric.

**Proč by ses škrábal na vrcholky nejvyšších
kopců, když pak budeš muset scházet dolů,
a jednou dole, jak to udělat, abys nestrávil
život vyprávěním, jak ses dostal nahoru?**

Georges Perec
Muž, který spí

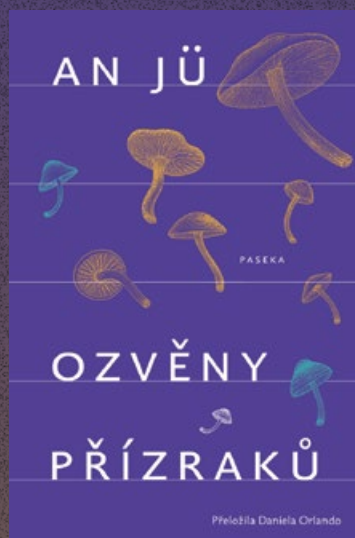

AN JÜ

Ozvěny přízraků

Hypnotické románové mycelium

Do domu manželského páru v Pekingu začnou přicházet záhadné balíčky hub. Mizí v jídlech, které připravuje hlavní hrdinka společně se svou tchyní, a na povrch postupně vyplouvají tajemství z minulosti jejího manžela.

ANNE DE MARCKENOVÁ

Trvá to věčnost, a najednou je po všem

Zombie horor pro filozofy

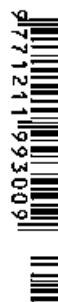
Co z nás zbude, když se očistíme na holé vědomí? A budeme ještě schopni milovat? Bezejmenná žena, ani živá, ani mrtvá, bloudí podivnou krajinou – možná je ve světě, kde došlo k něčemu hroznému, možná se jen ocitla mimo čas.

ADÈLE YONOVÁ

Mé pravé jméno je Elisabeth

Skutečný příběh o zneužití psychiatrie

Próza na pomezí detektivky a biografie, románu a eseje zpracovává téma institucionálního násilí a kontroverzní „léčby“ lobotomií. Jedná se o text veskrze feministický a antipatriarchální.

PASEKA